

Основним завданням навчального процесу в умовах модернізації є гармонійне і збалансоване викладання фундаментальних та прикладних дисциплін. А знання, засвоєні за вищевизначеними дисциплінами та закріплені практикою, дозволять випускникам набути кваліфікаційний потенціал, необхідний для виконання різноманітних функцій.

Враховуючи багатоманітність напрямів правничої діяльності їм мають відповідати різні кваліфікаційні вимоги й професійні компетенції. Це потребує оновлення стандарту освіти 081 Право [2] та затвердження всіх стандартів професійної діяльності.

З метою виявлення індивідуальних здібностей здобувачів освіти, підвищення академічної успішності, підготовки до професійної самореалізації, розвитку soft skills, формування здорового освітнього середовища в ЗВО доцільно активно використовувати менторство та тьюторство як дієві інструменти. В умовах динамічного розвитку українського законодавства саме через менторство можливо сприяти формуванню глибоких теоретичних знань, практичних навичок і професійної ідентичності студентів-юристів шляхом впровадження індивідуального менторського супроводу під час вивчення правничих дисциплін, взаємодії з практиками та розвитку критичного мислення щодо застосування норм законодавства.

Підсумовуючи, слід зазначити що система юридичної освіти повинна носити безперервний характер й відображати сучасні здобутки розвитку суспільства та права. Це стане можливим завдяки координації і послідовності у професійній підготовці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Проект Закону про внесення змін до Цивільного кодексу України у зв'язку із оновленням (рекодифікацією) положень книги першої. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/57356> (дата звернення: 05.10.2025).

2. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 081 «Право» для другого (магістерського) рівня вищої освіти. – Затверджено і введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 20.07.2022 № 643. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2022/07/21/081-pravo-magistr-zizminami-643-20032023.pdf> (дата звернення: 05.10.2025).

**Ткаченко О. В., к.ю.н., доц.,
професор кафедри теорії права,
міжнародного права та приватного права,
Київський міжнародний університет,
м. Київ**

ЦИВІЛІСТИКА В СВІТЛІ ІДЕЇ УНІВЕРСИТЕТУ

Цивілістика є сферою мислення з нередукованим предметним, методологічним і логічним плюралізмом, апріорно необмеженим потенціалом творення множинності смислів і проблематичністю континуалістського ефекту смислового поля. Цивілістичне мислення постійно дивиться назад (аж до римського права), що й дозволяє йому залишатися на крок попереду будь-якої філософської концептуалізації. Для того щоб запустити процедуру філософського дискурсу цивіліст не повинен полишати цивільного права як інтелектуальної території, він має поставитися до життя так, як ставився претор, поставивши коректну і справедливу відповідь вище норми, головне призначення якої допомогти у навчанні праву, але не у заміні собою правового єства.

Вказане засвідчує принципову сумірність цивілістики і ідеї університету. Основним сучасним інтелектуальним ефектом університетської освіти є творення складності. Цим університет відрізняється від інших інституціональних соціальних систем, спрямованих на зменшення складності зовнішнього світу. Університет, продукуючи складність, завжди повинен пропонувати суспільству альтернативу наявному стану справ, позбавляти його стану приреченості на вічне повторення сучасного, розкривати доступ у відмінне від сучасного майбутнє.

Опанування мистецтвом кристалізації і оперування складністю, будучи метою університетського навчання, набуває особливого значення для навчання цивілістичному мисленню. Останнє здатне до найбільш очевидної експлікації себе як такого, що зберігає незалежність від основного винаходу класичної грецької філософії – поняття. Філософське припущення, що в основі кожного акту мислення завжди повинно бути щось, що наперед визначає не лише зміст і спрямованість, але і результати такого мислення, наперед вирішують питання про смисл, спростовується самою історією цивілістики, яке не забезпечила трансляцію жодного оригінального смислу у незмінному вигляді. Залучення студентів до цієї історії як нескінченної розмови в якості співрозмовників і формує телеологію цивілістичного навчання. Інтелектуальною складністю, «операторами» якої мають стати цивілісти, є особистісне, на рівні власної професійної самоідентифікації, усвідомлення, що концептуалізації цивільного права не зустрічають жодного спротиву якоїсь об'єктивної реальності і не мають претендувати на фіксацію якогось смислу, який міг перевершити всі майбутні дискурсивізації.

У цивільному праві принципово проблематичним є континуалістський ефект трансляції смислу у незмінному вигляді. Не існує жодних перешкод у кожному акті мислення «почати з початку» – поставити під сумнів наявні інтерпретації і запропонувати нове, до цього не існуюче бачення, яке зможе пройти перевірку в аргументативному дискурсі. Причому така інтелектуальна свобода дарується авторитетом римського права – цивілісти завжди мають можливість протистояти спробам канонізації будь-якого наявного смислу перетворивши історію свого мислення на екстатичний часовий простір – помістивши в минулому (римське право) те, що сприятиме зміні сучасного смислу, торуючи шлях смислу майбутньому, й вилучаючи цей майбутній смисл – і це найголовніше в цивілістичному мисленні – не з концептуальної системи, в якій його ще немає, а з «ніщо» цієї системи.

Цивілістичне мислення є мистецтвом критики і недовіри до будь-якого встановленого смислу. Це єдине, що може запропонувати університет, але лише він здатний на це – перетворити право з математичних формул на граматику проблемного дискурсу.

**Тома М.Г., к.ю.н., доц.,
доцент кафедри кримінального права,
Чернівецький національного університету ім. Ю. Федьковича
м. Чернівці**

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ ПРАВА

Система вищої юридичної освіти в Україні нині зазнає змін, орієнтуючись на сучасні запити суспільства у різних сферах – державній, політичній, економічній, культурно-освітній тощо. Створення дієвої системи правового регулювання в усіх аспектах суспільного життя, а також покращення якості нормотворчої, правоохоронної та правозастосовної діяльності ставлять нові вимоги до рівня підготовки фахівців-юристів у закладах вищої освіти. Питання пошуку інноваційних підходів до підготовки юристів набуває особливої актуальності у сучасних умовах.

Варто також зазначити і проблеми які виникають у підготовці висококваліфікованих правників всіх галузей. Серед низки чинників, що впливають на сучасні проблеми якості юридичної освіти, варто відзначити такі аспекти:

– значні зміни у соціально-економічному житті на фоні війни та правовій сфері, що вимагають від системи юридичної освіти відповідних перетворень;

– поширення масового здобуття юридичної освіти, яке знижує якісний рівень професійної підготовки юридичних кадрів;